

Keskkonnaühenduste avalik pöördumine Vabariigi Valitsusele ja Keskkonnaministeeriumile: seisukohad metsanduse arengukava eelnõule

16.08.2022

Pöördume teie poole sügava murega metsanduse arengukava (MAK2030) ettevalmistamise käigus tehtud oluliste vigade pärast, mis arengukava sisu määraates toovad kaasa ulatuslikku kahju metsa ökosüsteemidele ja metsade pakutavatele loodushüvedele.

Meie hinnangul ei ole metsanduse arengukava lõppjärgus olev eelnõu mustand ligilähedaseltki suuteline pakkuma lahendusi metsade intensiivse majandamisega tekkinud probleemidele. Arengukava eelnõule tehtud keskkonnamõjude strateegiline hindamine (KSH) ei paku probleemidele lahendusi, vaid hoopis võimendab neid. Praegust eelnõud oluliselt muutmata süvendab metsanduse arengukava keskkonnaprobleeme ning on vastuolus säästva arengu seaduse ja Eesti võetud rahvusvaheliste kohustustega.

Erinevad Eesti kodanikuühendused on arengukava koostamisel korduvalt tähelepanu juhtinud asjaoludele, millega MAK2030 avaliku huvi seisukohast arvestama peaks. Ent tunneme, et meie heasoovlik ning hoolega koostatud panus olulisse dokumenti on protsessi juhtivate ametnike poolt pealiskaudselt kõrvale lükatud.

Alljärgnevalt toome veelkord ära MAK2030 eelnõu ning KSH olulisemad puudused.

Metsanduse arengukava 2030 eelnõu

Keskkonnaõiguse Keskuse ning välisekspertide koostatud värske eksperthinnang tõestab veenvalt, et kohustus Eesti metsade sisuliseks säästvaks majandamiseks tuleneb ühemõtteliselt nii Eesti õigusest ja poliitikadokumentidest kui ka rahvusvaheliselt ja Euroopa Liidu liikmena võetud kohustustest. Paraku pole MAK2030 koostamise juures sellega sisuliselt arvestatud. Eksperthinnang on kättesaadav siit: <https://bit.ly/3SHyYgi>

Soovitusliku raiemahuni (ca 10 miljonit tihumeetrit aastas) on jõutud läbi pealiskaudse tuletuskäigu, mis ei arvesta säästva metsamajanduse eri aspektidega ning põhineb läbipaistmatul viisil saadud andmetel.

Soovituslik raiemaht põlistaks senise intensiivse metsamajanduse käesolevaks kümnendiks ehkki selle ebasoodne mõju metsaelustikule on hästi tõestatud. Spetsiifilised meetmed elurikkuse kaitseks on ebapiisavad ning eelnõus leidub seni rakendamata uusi meetmeid, mis töötavad otseselt elurikkuse eesmärkidele vastu. Soovitusliku raiemahu rakendamise korral ei leevendaks metsamajandus kliimakriisi, vaid võimendaks seda ning oleks seega vastuolus rahvusvaheliselt võetud kohustustega.

MAK2030 läheneb ühiskonnas väga teravalt tähelepanu saavatele metsandusega seotud sotsiaalkultuurilistele küsimustele pinnapealselt, pakkumata tõhusaid meetmeid probleemide lahendamiseks. MAK2030 eelnõu koostamises on oluliselt rikutud kaasamise nõudeid, kaasates küll aktiivselt osapooli koostamise esimestesse faasidesse, ent heites sisendi suuresti hilisemas faasis kõrvale.

Keskkonnamõjude strateegiline hindamine

KSH aruandes on mõjude hindamise aluseks võetud samad neli raiemahtude alternatiivi, mida kirjeldatakse MAK2030 eelnõus, ent nagu näitab eksperthinnang, on juba alternatiivide valiku lähtealused puudulikud. Seetõttu on sisutu ka KSH aruande järeldus, et „hindamistulemuste põhjal on eelistatuim alternatiiv 3 ehk ühtlase kasutuse alternatiiv“.

KSH aruandes on selgelt alahinnatud probleemi, et praegu on intensiivse metsanduse mõju elurikkusele nii oluline, et see ei võimalda Eestil täita oma õiguslike kohustusi ei siseriiklikult (säästva arengu kohustused) ega EL õigusaktide kohaselt (KSH aruandes nenditakse, et raiemahtude ja looduskeskkonna väärtuste vahel on „üldine negatiivne seos“, metsade uuenemispotentsiaali loetakse osaks metsade üldise elurikkuse kriteeriumist jm).

KSH aruandes puudub hinnang Natura võrgustiku aladele avalduvale mõjule. KSH aruandes nenditakse pelgalt, et mõju hindamisega ei tuvastatud ühtegi asjaolu, mis avaldaks täiendavat mõju Natura aladele – ning on selle põhjendusega loodusdirektiivi kohasest Natura hindamisest loobunud. Sellega rikutakse robustselt nii Eesti keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust (KeHJS) kui ka loodusdirektiivi nõudeid.

Eeltoodu põhjal oleme veendunud, et enne nimetatud ulatuslike kitsaskohtade lahendamist ei tohiks valitsus metsanduse arengukava eelnõud heaks kiita.

Samas rõhutame, et enamiku nimetatud probleemidega oleme silmitsi ka praegu, mil metsanduslike suundumusi ja intensiivsust dikteerib eelmise arengukava loodud, ühiskonna ootustele ning teaduslikele arusaamadele jalgu jäänud intensiivset metsade majandamist õhutav raamistik. Juhul, kui uue metsanduse arengukava keskkonnaküsimustega heasse kooskõlla viimine võtab aega, siis tuleb kindlasti rakendada kiireloomulisi meetmeid, mis hoiaks ära intensiivse metsanduse jätkamisega seotud keskkonnakahju ja loodushüvede vähenemise. Sellisteks võiksid olla näiteks raiemahu oluline vähendamine riigimetsas, suurima lubatava langi suuruse vähendamine ja raievanuste tõstmine.

Lugupidamisega

Allakirjutanud

Keskkonnaõiguse Keskus
Päästame Eesti Metsad MTÜ
Eestimaa Looduse Fond
Eesti Roheline Liikumine
Eesti Ornitoloogiaühing
Keskkonnateabe Ühendus
Eesti Metsa Abiks MTÜ
Koosloodus SA
Lohusalu Poolsaare Loodusselts MTÜ

Roheline Vald MTÜ
Ohtu Loodusselts
Roheline Pärnumaa MTÜ
Kose valla Loodusselts
Eesti Suurkiskjad MTÜ
Roheline Läänemaa MTÜ
Rannamänniku kaitseks MTÜ
Sütiste Metsa Selts
Niilusoo MTÜ
Eesti Looduskaitse Selts
Kotkaklubi

Studio Viridis Loodusharidus
Tipu Looduskool MTÜ
Pärandkoosluste Kaitse Ühing
Eesti Ökokogukondade Ühendus
Rebala Kultuuriruum MTÜ
Lüganuse Tagaküla MTÜ
Loomus MTÜ
Metsloomaühing MTÜ
Tänu Loodusele MTÜ
Kagu-Eesti Loodusrahvas MTÜ

Eesti Matkaliit
Eesti Keskkonnahariduse Ühing
Vastuhakk Väljasuremisele Tallinn
Nõmme Tee Selts
Ühepuulootsiku Ühing
Raplamaa Loodushoiu MTÜ
Roheline Kogukond MTÜ
Muraste Looduskool
Fridays for Future Eesti
Taarausuliste ja Maausuliste Maavalla Koda

Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering
Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitseühing Sorex
Hiite Maja SA